

MI A VESZÉLYES HULLADÉK?

Általános ismeretek mindennapjainkból

Sokat hallottunk, hallunk és fogunk hallani a veszélyes hulladékokról. Mindennapjainkat érintő helyeken bukkannak fel, sőt a korábban veszélyesnek nem minősülő hulladékok látszólag egyik napról a másikra veszélyessé válnak. Számos cikk, hír foglalkozik a témával, szakértőket szólaltatnak meg, de arról, hogy mi okozza a kárt, honnan erednek és mi történik a veszélyes hulladékokkal, csak ritkán hallunk. Fontos tehát tudnunk, hogy mi az, amit veszélyes hulladékként emlegetünk.

"Veszélyes hulladék az a hulladék, amely, vagy amelynek bármely összetevője, illetve átalakulás-terméke a vonatkozó jogszabályban meghatározott veszélyességi jellemzők valamelyikével rendelkezik és a veszélyes összetevő olyan koncentrációban van jelen, hogy azzal az élővilágra, az emberi életre veszélyt jelent, illetve nem megfelelő tárolása és kezelése esetében károsító hatást fejt ki."

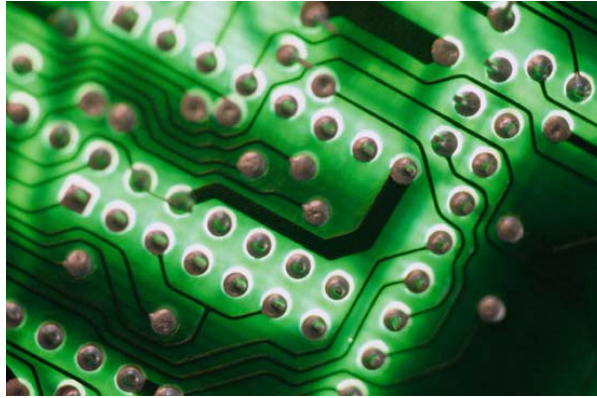

Fontos hangsúlyozni az átalakulás-terméket, mert gyakran ez a tényező a meghatározó a veszélyességi besorolás tekintetében. A lebomló szerves vegyületek, a kémiai átalakulás során olyan bomlásterméke(ke)t eredményeznek, amely(ek) indokolják a veszélyességi besorolást. A veszélyes hulladékokat a vonatkozó kormányrendelet szabályozza és sorolja veszélyességi osztályokba (I-III.). A rendelet mellékletében szereplő jegyzék három veszélyességi osztályt különböztet meg és azokat eredetük szerint jelöli meg. A jegyzékben a hulladékok az alábbi fő csoportokba sorolva szerepelnek:

Növényi és állati eredetű hulladékok
Ásványi eredetű hulladékok
Kémiai átalakulás hulladékai
Települési és intézményi veszélyes hulladékok

A hulladék kifejezés gyűjtőfogalom, ami nagyon is gyakorlatias célokat szolgál, de nem tudományos definíció. Egy néven nevezük azokat a dolgokat, anyagokat, amelyeket valaki a közvetlen környezetéből valami miatt el kíván távolítani. Ezeknek a mennyisége folyamatosan nő, ahogy a gazdaság, és annak motorja, a fogyasztás is folyamatosan növekszik. Egyre több, egyébként újrahasznosítható hulladék kerül olyan környezetbe, ahol veszélyes hulladékká alakul át, egyre nagyobb problémát, fejtörést okozva a kérdést kutató tudósoknak szakembereknek.

Szemléletesen: veszélyes hulladéknak minősül a legártalmatlanabb papír zsebkendő is, ha egy fertőző beteg fújta bele az orrát, de a háztartási hulladékban a műanyag palack is, ha mellette szerves, lebomló anyagok vannak (halkonzerv, banánehj, eldobható pelenka, stb.).

Ezért lehet számtalan érvet felsorakoztatni a szelektív hulladékgyűjtés mellett, de legalább ennyire fontos kérdés, hogy mi legyen a szelektíven gyűjtött szeméttel? Háttérpar, feldolgozó kapacitás nélkül nem ér sokat az erőfeszítés. Ahhoz, hogy a szelektív gyűjtés megoldható legyen, csökkenjen a keletkezett hulladék mennyisége és kevesebb veszélyes hulladék terhelje a környezetet, a háztartási hulladékot termelőknak (a háztartásoknak) kompromisszumokat kell kötniük a jövő generációk életfeltételeinek biztosítása érdekében.

Hulladék – Értelmező szótár

A

Anyagi jellegű hulladékok - Halmazállapot szerint csoportosítva az alábbiak: szilárd (eltérő méret, darabosság), folyékony (diszpergált, oldott, vagy teljes egészében hulladékként kezelt), iszapszerű (szilárd hulladék vívízfolyadékkal vagy folyékony hulladék szilárd anyaggal), gáznemű (valódi gázok és aeroszolok) hulladékok.

B

Bázeli Egyezmény - A veszélyes hulladékok országhatárokon túlra történő szállításának és elhelyezésének ellenőrzésére vonatkozó nemzetközi egyezmény, hazánk 1989-ben írta alá.

Biohulladék - Biológiai úton lebomló szerves hulladék. A hulladékgazdálkodás kiemelt feladata, hogy a települési szilárdhulladék-lerakókban ártalmatlanított, biológiai úton lebomló szervesanyag-tartalmat az 1995-ös szinthez képest 2004. július 1. napjáig 75%-ra; 2007. július 1. napjáig 50%-ra; 2014. július 1. napjáig 35%-ra kell csökkenteni. A biológiai úton lebomló szerves anyagú hulladékok közül elsősorban a települési hulladékban megjelenő bio- és zöldhulladék (konyhai szerves hulladékok, kerti és közterületi növényi hulladékok), valamint a papír lerakását kell fokozatosan csökkenteni. 1995-ben a 4,5 millió tonna települési szilárd hulladéknak 35%-át tette ki a bio- és zöldhulladék és 17%-át a papírhulladék, ami összesen 2,17 millió tonna szerves hulladékot jelent. A 2008-ig tartó időszakban preferálni kell a betelt, felhagyott - részben vagy egészben - nem rekultivált lerakók telephelyein komposztálási telep kialakítását és a komposzt rekultivációhoz történő (legalább részleges) felhasználását

E

Energia jellegű hulladékok és energiaveszteségek - Zaj, rezgés, vibráció; nem ionizáló (rádiófrekvenciás, hő- és fény-) sugárzás; ionizáló UV- és radioaktív sugárzások.

H

Havária esetek - Előre nem látható események, pl. vízcsőtörés, vihar okozta károk, útbeszakadás, stb. összefoglaló elnevezése.

Hulladék - Az ember mindennapi élete, munkája, gazdasági tevékenysége során keletkező, a keletkezés helyszínén feleslegessé vált, ott közvetlenül fel nem használható, különböző minőségű és halmazállapotú anyag, termék, maradvány, tárgy, leválasztott szennyezőanyag, szennyezett kitermelt föld, amelyet tulajdonosuk sem közvetlenül felhasználni, sem értékesíteni nem tud, és amelyek kezeléséről külön kell gondoskodni.

Hulladékgazdálkodás - Hulladékgazdálkodásnak nevezzük azt a tudatos, tervszerű tevékenységet, amely a hulladék kiküszöbölése, keletkezésének megszüntetése, illetve mérséklése, az elkerülhetetlenül keletkező hulladék megfelelő gyűjtése és lehetőség szerinti hasznosítása, végső esetben pedig ártalmatlanítása és korlátozás nélküli elhelyezése érdekében történik.

Hulladékhasznosítás - Az elkerülhetetlenül keletkező hulladéknak, mint alapanyagként bekapcsolása valamely termelési, illetve felhasználási folyamatba, és ezzel a hulladék jellegének megszüntetése. A hulladékhasznosítás lehet teljes, vagy részleges, attól függően, hogy az adott hulladékmennyiség egészének vagy egy részének felhasználására kerül sor.

Hulladékkezelés - Az elkerülhetetlenül keletkező hulladék összegyűjtésével, átmeneti tárolásával, hasznosításra vagy végső elhelyezésre való előkészítésével, illetve ártalmatlanításával kapcsolatos műveletek összessége.

Hulladékmentes technológiák - A termelés, a feldolgozás és a szolgáltatások területén olyan technológiák alkalmazása, amelyekben hulladék nem keletkezik. A forrás-kontroll megvalósításának fontos eszközei.

Hulladék olajok - A hulladék olajok visszagyűjtésében és hasznosításában a jelenlegi 20 ezer tonna/év mennyiséget 30 ezer tonna/év mennyiségre, ezen belül a regenerálás részarányát szükséges növelni. A jelenleg kialakított rendszer a termékár visszairányításával működik. A hulladék olajok energetikai felhasználásakor a hulladékégetésre vonatkozó feltételrendszert szükséges alkalmazni. Az alapvető feladat a hulladék olajok begyűjtési rendszerének korszerűsítése, a benzinkutaknál és a gépjármű szervizekben az átvételi kötelezettség bevezetésével, másrészt a hulladékudvarokban történő leadási lehetőségek megteremtésével. A begyűjtés fokozásával és a korszerűtlen hulladékolaj-égetés megszüntetésével mód nyílik a regeneráló kapacitások bővítésére. Mind az energetikai hasznosításnál, mind a regenerálásnál biztosítani kell a felhasznált hulladék olajok esetleges PCB-tartalmának folyamatos önellenőrzését és rendszeres hatósági ellenőrzését.

Hulladékpiramis - A hulladék anyagi összetételét újrahasznosíthatóság és újrafelhasználhatóság szempontjából bemutató piramis-alakú ábra. A piramis csúcsától lefelé haladva, az egyre kevésbé újrahasznosítható összetevők szerepelnek. A piramis jól ábrázolja azt, hogy a hulladék újrahasznosíthatóanyag-tartalma szűkül, míg a nem újrahasznosítható részek aránya egyre nagyobb. Ez az összetett hulladék (pl. fém, papír és műanyag keveréke csomagoló anyagokban) mennyiségének növekedésével arányos.

Hulladékszegény technológiák - A termelés, a feldolgozás és a szolgáltatások területén olyan technológiák alkalmazása, amelyekben minimális hulladék keletkezik.

I

Inert hulladék -A hulladékok megkülönböztetésére alkalmazott "inert" jelző jelentősége abban áll, hogy a lerakásra kerülő inert hulladékokra vonatkozóan olyan külön jogszabályi előírások kerültek bevezetésre, amelyek az EU-előírásokkal harmonizálnak. Az "inert-lerakók" műszaki védelem szempontjából alacsonyabb kategóriába soroltak, mint a települési hulladék-lerakók, ezáltal kialakításuk - és így az ott lerakott hulladék kezelési költsége alacsonyabb, miközben az inert hulladékok tulajdonsága következtében a környezeti kockázat nem növekszik. Inert hulladék a termelés, szolgáltatás következtében az élet több területén is keletkezhet. Elsődleges cél a hasznosítás maximális megvalósítása, és csak a nem hasznosítható mennyiség lerakóban történő ártalmatlanítása indokolt. Az építési és bontási folyamatokból származó hulladékok kezelésére meghatározott programon belül az inert hulladékkal kapcsolatos kérdések rendezhetők, elsősorban jogi és műszaki szabályozási eszközökkel.

K

Komposztálás -Olyan biológiai folyamat, amely hulladékok, melléktermékek szerves anyagait stabil, továbbiakban könnyen már nem bomló humusszerű terméké alakítja át. A mezőgazdaságban különösen a kertészetekben régóta ismert és alkalmazott módszer. A

folyamat megfelelő szén:nitrogén arány esetén a hő és a nedvesség függvényében néhány hónapot vesz igénybe.

Környezet - Az a természetes és művi elemekből álló, élő és élettelen alkotórészekből összetevődő tér, amely az embert körülveszi, amelyben élünk és tevékenykedünk. A környezet védelméről szóló 1995. évi LIII. törvény szerint a környezetet a környezeti elemek, azok rendszerei, folyamatai, és szerkezete alkotja. A környezeti elemek közé tartozik a föld, a levegő, a víz, az élővilág, valamint az ember által létrehozott, épített környezet, továbbá ezek összetevői.

Környezet eltartó-képessége - Ökológiai fogalom, a környezetnek azt a képességét jelzi, hogy adott viszonyok között mekkora egyedszámú populációkat képes eltartani. Az eltartó-képesség a természeti erőforrások felszámolásának (nem megújuló erőforrások) és a környezet szennyezésének következményeként csökken.

Környezetgazdálkodás - Komplex fogalom, annak a sokoldalú, tudatos tevékenységnek a megjelölése, amely a környezetnek hosszabb távra szóló, szabályozott hasznosítását, hatékony védelmét és tervszerű fejlesztését egyaránt szolgálja, a természet dinamikus ökológiai egyensúlyának tartós megőrzésével, a társadalom reális igényeinek figyelembevételével.

Környezetvédelem - A környezetgazdálkodás része, olyan érv- és követelményrendszer, amely a természeti környezet védelmét szolgálja az emberi tevékenységek által okozott, illetve okozható minőségromlások, szennyezések káros hatásaival szemben, részint a károkozás mindenkor megelőzése révén. A környezet védelméről szóló törvény megfogalmazása szerint "a környezetvédelem olyan tevékenységek és intézkedések összessége, amelyek célja a környezet veszélyeztetésének, károsításának, szennyezésének megelőzése, a kialakult károk mérséklése vagy megszüntetése, a károsító tevékenységet megelőző állapot helyreállítása".

M

Melléktermék - A termelési folyamatban a főtermék mellett keletkező minden olyan termék, amely a termelési cél megvalósítása során - rendszerint kiküszöbölhetetlenül - jön létre. Nem haszontalan anyag és nem szemét, de felhasználásának elhanyagolása esetén könnyen hulladékká, a termelő számára fölösleges anyaggá válhat, amit a lehetőségek szerint el kell kerülni.

R

Radioaktív és radioaktív szennyezett anyagok - Teljesen külön kategóriát képeznek, amelyek külön ellenőrzési rendszerben vannak számon tartva, kezelve és elhelyezve.

SZ

Szemét - Hétköznapi szóhasználatban élő fogalom, és akár a hulladék, ez is gyűjtőfogalom. A fogyasztás orientált társadalomban minden olyan kibocsátás, amelyre a keletkezés helyén nincs szükség. A szemét minden olyan anyag és energia amit a "használd és dobd el" gondolkodásmód eluralkodásával annak ítélünk meg. A hivatalos nyelvezetben mint hulladék, az e címszó alatti meghatározás érvényes. Érdekesség, hogy, amíg a nyersanyagokat, erőforrásokat az emberiség aprólékosan definiálja a nyelvben, külön fogalmakba, kategóriákba rendezi, addig a hulladékot egy fogalommal határolja be, holott legalább annyira szerteágazó és változatos anyagok összessége. A modern ember nyelvhasználata is tükrözi életmódját és felfogását.

Szennyvíz - A különféle vízhasználatok során keletkező, ásványi és szerves szennyeződésekkel tartalmazó víz, amelyet közüzemi csatornahálózaton külön, vagy a csapadékvízzel együtt vezetnek el.

T

Települési szilárd hulladék - Különböző méretű és összetételű szerves és szervetlen anyagok keveréke, amely a települések lakóépületeiben, közintézményeiben, közforgalmú és zöldterületein keletkeznek, valamint az elhasznált, nagyméretű, tartós fogyasztási cikkek. Ezek

közül elkülönített kezelést igényelnek a kórházak és egészségügyi intézmények fertőző, mérgező hulladékai és a települési (kommunális) szennyvizek tisztításából képződő nyers, vagy rothasztott szennyvíziszap.

Termelési hulladék - A különböző termelési tevékenységek (ipar és mezőgazdaság) során keletkező hulladékok.

V

Veszélyes hulladék - Veszélyes hulladék az a hulladék, amely vagy amelynek bármely összetevője, illetve átalakulás-terméke a vonatkozó jogszabályban meghatározott veszélyességi jellemzők valamelyikével rendelkezik, és a veszélyes összetevő olyan koncentrációban van jelen, hogy ezáltal az élővilágra, az emberi életre veszélyt jelent, illetve nem megfelelő tárolása és kezelése esetében károsító hatást fejt ki.